

El 'cocaler' Morales, més a prop de la presidència de Bolívia

Evo Morales.

Evo Morales, el dirigent dels productors de fulla de coca, parteix com a favorit en les eleccions del dia 18, l'últim obstacle per arribar a la presidència de Bolívia. Malgrat l'agressiva campanya del candidat conservador, Jorge Tuto Quiroga, les enquestes donen com a guanyador Morales, amb el 33% de les intencions de vot. Quiroga obté el 27% dels vots, mentre que un tercer candidat, també de dreta, l'empresari del ciment Samuel Doria Medina, es queda amb el 14%.

En la campanya, Morales, que encapçala el Moviment cap al Socialisme (MAS), la formació més ben organitzada de Bolívia, ha incidit en la necessitat de nacionalitzar els hidrocarburs i legalitzar la fulla de coca. Dues propostes que enfurismen la diplomàcia dels Estats Units, que segeix de prop les eleccions, i irriuen Quiroga i una part dels empresaris.

Tanmateix, les nacionalitzacions són el tema central de la campanya multimilionària de Quiroga, el candidat de Podemos ("Podem"), que intenta explotar la por a un col·lapse financer per la fuga de capitals i a l'aïllament de Bolívia a causa de les relacions de Morales amb els presidents cubà i veneçolà, Fidel Castro i Hugo Chávez, respectivament. "Quiroga intenta demostrar

que Morales representa un perill, i s'esforça per crear pànic", va declarar el politòleg Henry Oporto.

Fractura social d'un país pobre.

Amb els seus discursos, els candidats posen en evidència la fractura social d'un país pobre, en què la majoria indígena ha estat marginada quasi sempre. Morales representa el ressorgiment polític indígena, aimara sobretot, que veu amb desconfiança els Estats Units, defensa la propietat pública dels recursos naturals i vol continuar conreant la fulla de coca com ho han fet els seus ancestres. La base social està en l'occident del país, a El Alto, un suburbi de La Paz de quasi 1 milió de persones, i Cochabamba, amb una economia de subsistència i tradició minera. En canvi, l'orient, Los Llanos, que dóna suport a Quiroga i també a Doria, és més blanc, més europeu, advoca per l'explotació privada dels hidrocarburs i conrea la terra, molt fèrtil, de manera intensiva, amb explotacions modernes. A Santa Cruz, la dinàmica capital de l'orient, les elits locals no amaguen els

Morales representa el ressorgiment polític indígena que veu els Estats Units amb desconfiança, defensa la propietat pública dels recursos naturals i vol continuar conreant la fulla de coca

seus anhels de separar-se un dia de La Paz, que consideren endarrerida i un llast per al seu desenvolupament.

Les estadístiques confirmen la fractura social. Segons el Banc Mundial, la mortalitat infantil de les zones més pobres és superior a la que es registra a Haití, Nigèria i Camerun. El 14% de la població viu, o potser sobreviu, amb menys d'un dòlar al dia. Amb dos dòlars cada dia viu el 34% de la població. Els sous, per als afortunats que en tenen, no arriben, en bona part dels casos, als 100 euros mensuals.

Per a un país empobrit, que no ha paït la crisi de la mineria, amb l'acomiadament de milers de miners de l'estany, el gas natural és la gran esperança. Segons els estudis geològics, Bolívia té les segones reserves de gas natural d'Amèrica Llatina després de Veneçuela. Un tresor en el qual estan interessades la britànica BP, la brasilera Petrobras, l'espanyola Repsol i la francesa Total, presents al país.

El gas derroca dos presidents. El gas és també una arma política. Es va demostrar fa dos anys, quan les protestes contra la decisió del president Gonzalo Sánchez de Lozada d'exportar el gas per Xile el van obligar a dimitir. Sánchez de Lozada havia comès la imprudència de pactar amb Xile, a qui els bolivians nacionalistes no perdonen que li hagués tret la sortida al mar en la guerra del segle XIX. I el passat juny, les manifestacions contra la llei d'hidrocarburs van provocar la dimissió de Carlos Mesa, que havia succeït Sánchez de Lozada. La llei, rebutjada per Morales, establí que les empreses paguessin el 18% de *royalties* i el 32% d'impostos sobre els ingressos del gas. En aquella ocasió, Morales demanava que les companyies paguessin el 50% de *royalties*, perquè considerava que els impostos es podien deduir amb facilitat. Les empreses petrolíferes van re-

accionar amb prudència, per no enemistar-se amb Morales, però van deixar entendre que l'augment d'impostos comprometia les seves inversions.

Per a l'administració dels Estats Units, l'elecció de Morales es podria convertir en el "pitjor malson", segons l'analista Andrés Oppenheimer. La diplomàcia nord-americana tem més la relació intensa de Morales amb Chávez i Castro que no pas les privatitzacions, perquè hi ha molts interessos propis en joc. No hi ha cap dubte que si surt elegit es reforçarà l'eix entre un Castro en decadència però que manté un discurs combatiu i un Chávez que, malgrat la seva caricatura, és una referència per a part de l'esquerra i un maldecap per a l'administració de George Bush. Morales podria, no obstant això, moderar el seu discurs quan arribés al poder. Bolívia, un país pobre i aïllat, no es pot permetre ser tan bel·ligerant amb els Estats Units com ho és Chávez, al capdavant d'una Veneçuela que neda en petroli.

Si no supera el 50% dels vots el dia 18, Morales haurà de ser elegit pel Parlament, com estableix la llei electoral quan un candidat no arriba a la meitat dels vots. L'elecció del president, doncs, es converteix en una mercaderia que negocien de manera descarada uns partits que busquen compensacions pel suport. Morales podria obtenir un bon resultat, per sobre del 40%, que fes innecessària la transacció perquè ni Quiroga ni Doria estarien interessat a crispar l'ambient. En cas que Quiroga es quedés a pocs punts de Morales, gràcies a la campanya de la por, el dirigent "co-caler" podria estat temptat de mobilitzar els seus seguidors per pressionar els parlamentaris. Segons els analistes, Doria estaria disposat a votar a favor de Morales a canvi de la protecció dels seus interessos en la indústria del ciment.

Antoni Castel

Interiors

Bielorússia s'escalfa

Libert Ferri

Seria exagerat dir que Bielorússia es troba en vigílies d'una revolució semblant a la "taronja" de fa un any a Ucraïna, però sí que

l'ambient s'escalfa com feia temps que no passava a la que Washington ha qualificat com l'"última dictadura a Europa". En l'estil intrigant i desafiant que el caracteritza, el president Aleksandr Lukaixenko ha "denunciat" un pla de pressions occidentals perquè renunciï al poder a canvi de seguretat i diners per a ell i la seva família. Això hauria de passar, segons Lukaixenko, l'any que ve, el 2006, que és quan hi ha previstes les eleccions presidencials. Lògicament, el dictador bielorús ha contestat que ell no se'n va i que Occident no té ni idea de la legitimitat excepcional que li ha atorgat el poble.

Potser sí que fora de Bielorússia hi ha qui vol ignorar que el règim de Lukaixenko no s'aguantaria si no tingués suport social. Sobretot dels sectors treballadors i de classes mitjanes formades sota el règim soviètic que s'estimen més "anar fent" sota un règim autoritari que no pas el xoc de la teràpia capitalista que van haver d'aguantar els seus excompatriotes russos. Un cas semblant al de Bielorússia és el de la Sèrbia de Milosevic, on també les "classes mitjanes" van abraçar-se a la mitologia nacionalista i a la guerra en lloc de plantejar-se unes reformes que els podien llançar la cuneta de la societat.

De moment, el Parlament de Minsk ha hagut de votar per unanimitat una llei que equipara a la categoria delictiva de "traïció" qualsevol denúncia que signifiqui "desacreditar" el règim bielorús davant la comunitat internacional. Acitivitats que controlarà personalment Stépan Sukhorenkp, president del KGB de Bielorússia, única república exsoviètica on la policia política manté el seu nom històric.

llibertferri@telefonica.net